

Pormestarin menettely lausunnon antamisessa

KANTELU

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 4.8.2025 osoittamassaan kantelussa sitä, että kunnan pormestari on antanut lausunnon alueidenkäyttölakia koskevasta hallituksen esityksestä ilman kunnanhallituksen päätöstä. Kantelun mukaan lausunnossa on todettu kunnan vastustavan tuulivoimaloiden etäisyysvaatimusta, vaikka kunnanhallitus ei ole linjannut eikä laatinut tuulivoimaan liittyvää strategiaa.

SELVITYS

Puolangan kunnan pormestari on 9.12.2025 antanut Puolangan kunnalta pyydetyn selvityksen. Selvitys toimitetaan tämän päätöksen liitteenä tiedoksi kantelijalle.

RATKAISU

Asiaa koskevia säännöksiä

Kuntalain (410/2015) 38 §:n 2 momentin mukaan kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Pykälän 3 momentin mukaan kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Valtuusto voi päättää, että kunnanjohtajan sijasta kuntaa johtaa pormestari.

Kuntalain 39 §:ssä säädetään kunnanhallituksen tehtävistä, joihin kuuluu muun muassa valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa.

Kuntalain 41 §:n mukaan kunnanjohtajalla on oikeus käyttää puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta sekä saada kunnan viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Kuntalain 90 §:ssä on lueteltu ne tarpeelliset määräykset kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämisestä sekä päätöksenteko- ja hallintomenettelyyn liittyvistä seikoista, jotka ainakin tulevat annettaviksi kunnan hallintosäännössä. Näitä ovat muun muassa määräykset toimielimistä ja johtamisesta ja toimivallan siirtämisestä. Pykälän 3 momentin mukaan hallintosäännössä annetaan lisäksi tarpeelliset määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelystä sekä valtuuston toiminnasta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

Puolangan kunnan hallintosäännön 21 §:n mukaan kunnanhallituksen tehtävänä on johtaa kunnan toimintaa ja vastata kuntalaissa säädetyistä tehtävistä. Kunnanhallitus antaa muun muassa kyseisen pykälän 17 kohdan mukaan eri yhteistyötahojen pyytämät lausunnot.

Pormestarin tehtävänä on hallintosäännön 23 §:n mukaan johtaa kuntaa kunnanhallituksen alaisena ja muun muassa päättää kunnanhallitukselta pyydettyjen tietojen ja selvitysten antamisesta.

Asiassa saatu selvitys

Puolangan kunnan pormestari toteaa selvityksessään, että hän on antanut ympäristöministeriölle 9.7.2025 päivätyn lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi uudeksi alueidenkäyttölaiksi. Lausuntoajan päättymisen ajoittui selvityksen mukaan lomakaudelle, jolloin kunnanhallitus ei kokoonnu. Lausunto on viety ensimmäiseen mahdolliseen kunnanhallituksen kokoukseen 21.8.2025, jolloin kunnanhallitus on merkinnyt asian ja asiakirjat tietoonsa saatetuiksi ja päättänyt tyytyä annettuihin päätöksiin.

Arviointi

Kuntalain 41 §:n säännös kunnanjohtajan oikeudesta käyttää puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta koskee lähtökohtaisesti kunnanhallituksen puolesta tapahtuvaa edustamista ja asian hoitamista. Sitä ei käsitykseni mukaan voida tulkita siten, että se oikeuttaisi kunnanjohtajan tai pormestarin ratkaisemaan kunnanhallitukselle hallintosäännössä osoitettuja asioita tai muodostamaan kunnanhallituksen kantaa tällaisissa asioissa. Puhevallan käyttö edellyttää yleensä, että

kunnanhallitus on jo muodostanut asiassa kantansa tai että kyse on lakisääteisten velvoitteiden täytäntöönpanosta. Kunkin kunnan tarkat käytännöt ja toimivaltuuksien rajat on määritelty tarkemmin kunnan hyväksymässä hallintosäännössä.

Puolangan kunnan hallintosäännössä on erotettu toisistaan lausuntojen antaminen ja kunnanhallitukselta pyydettyjen tietojen ja selvitysten antaminen. Lausuntojen antaminen kuuluu hallintosäännön mukaan kunnanhallitukselle, kun taas pormestari voi päättää kunnanhallitukselta pyydettyjen tietojen ja selvitysten antamisesta. Tämän toimivallan jaon mukaan pormestarin toimivalta ei ulotu ministeriölle annettaviin kunnan lausuntoihin.

Hallintosäännössä ei vaikuttaisi olevan sellaista säännöstä, joka oikeuttaisi pormestarin antamaan lausunnon ministeriölle sellaisessakaan tilanteessa, jossa kunnanhallitus ei kokoonnu esimerkiksi lomakauden takia taikka muussa kiireellisessä tilanteessa. Kunnanhallitus on kantelun tarkoittamassa tapauksessa kuitenkin jälkikäteen saanut lausunnon tietoonsa ja 21.8.2025 pidetyssä kokouksessa tyytynyt annettuun päätökseen. Kunnanhallitus ei pöytäkirjan mukaan käsitellyt lausuntoa lausuntoasiana eikä tehnyt päätöstä lausunnon hyväksymisestä kunnan kannaksi, vaan ainoastaan merkitsi asian tiedoksi ja päätti tyytyä annettuun päätökseen.

Arvioni mukaan pormestari on menetellyt vastoin kunnan hallintosäännössä määrättyä toimivallan jakoa antaessaan 9.7.2025 ympäristöministeriölle lausunnon alueidenkäyttölakia koskevasta hallituksen esityksestä.

Totean, että kunta voi hallintosäännössään antaa myös sellaisia määräyksiä, joiden perusteella kantelussa tarkoitettu tilanne voidaan välttää.

Toimenpide

Saatan Puolangan kunnanhallituksen ja pormestarin tietoon edellä esittämäni käsityksen hallintosäännön mukaisesta toimivallanjaosta ja siitä, että lausunnon antaminen ympäristöministeriölle olisi tullut saattaa kunnanhallituksen ratkaistavaksi.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Oikeuskansleri

Janne Salminen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama